

Justitsministeriet

Lovafdelingen

Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2005-733-0001
Dok.: JOK40107

Besvarelse af spørgsmål nr. 3 af 29. marts 2005 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til lov om ændring af lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Fuldbyrdelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol samt begrænset fællesskab for ”negativt stærke” indsatte m.v.)(L 12).

Spørgsmål:

”Er det retssikkerhedsmæssigt forsvarligt, at den indsatte ikke har krav på at få en begrundelse for beslutningen om anbringelse på en afdeling med begrænset fællesskab?”

Svar:

En afgørelse om anbringelse af en indsat på en afdeling med begrænset fællesskab er en forvaltningsretlig afgørelse. Forvaltningsloven indeholder i lovens kapitel 6 nærmere regler om begrundelsespligt m.v.

Som anført i den kommenterede høringsoversigt, side 25, er det i forvaltningslovens § 22 fastsat, at en afgørelse, der ikke giver en part fuldt ud medhold, skal være ledsaget af en begrundelse, når den meddeles skriftligt. Om begrundelsens nærmere indhold er det i lovens § 24 fastsat, at den – ud over at henvide til de retsregler, hvorpå afgørelsen bygger, jf. stk. 1, 1. pkt. – skal indeholde de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen i det omfang, afgørelsen bygger på et administrativt skøn, jf. stk. 1, 2. pkt. Begrundelsen skal om fornødent desuden indeholde en kort redegørelse for de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen, jf. lovens § 24, stk. 2.

I forvaltningslovens § 24, stk. 3, 1. pkt., er det imidlertid fastsat, at § 24, stk. 1, 2. pkt., og § 24, stk. 2, ikke gælder i de sager, der er nævnt i forvaltningslovens § 9, stk. 4, dvs. i sager, der er undtaget fra partsaktindsigt. Der er tale om følgende afgørelser, jf. lovens § 9, stk. 4:

- valg af varetægtsfængsel eller afsoningsinstitution (stk. 4, nr. 1),
- overførelse til andet varetægtsfængsel eller anden afsoningsinstitution (stk. 4, nr. 2),

- overførelse til anden afdeling i et varetægtsfængsel eller en afsoningsinstitution (stk. 4, nr. 3) og
- udelukkelse fra fællesskab (stk. 4, nr. 4).

Bestemmelsen i forvaltningslovens § 24, stk. 3, 1. pkt., indebærer, at begrundelsen for afgørelser i de pågældende sager, f.eks. afgørelser om overførsel af en indsat fra åbent til lukket fængsel, alene skal indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet.

Bestemmelserne i forvaltningslovens § 9, stk. 4, og § 24, stk. 3, 1. pkt., blev indført ved lov nr. 382 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forvaltningsloven (Fangeflugt og begrænsning i indsattes adgang til aktindsigt m.v.), og bygger på en udtalelse, som Straffelovrådet afgav i 1996 om aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse (optrykt som bilag 3 til Straffelovrådets betænkning nr. 1355/1998 om en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.).

Om baggrunden for nødvendigheden af reglernes indførelse pegede Straffelovrådet bl.a. på, at kriminalforsorgen skal have mulighed for at opretholde orden og sikkerhed i fængslerne, herunder ved at indsatte ikke udsættes for overgreb fra andre indsatte, der i kraft af deres person eller tilknytningsforhold til bestemte grupper, f.eks. rockergrupper og lignende, indtager en særlig magtposition i fængslet. Efter de dagældende regler, hvor adgangen til at begrænse aktindsigten beroede på en konkret vurdering, var det imidlertid normalt ikke muligt for kriminalforsorgen at opnå belastende oplysninger fra medindsatte, idet de pågældende ikke kunne garanteres anonymitet. En anden følge af de dagældende regler var ifølge rådet, at fængselsfunktionærer og deres familier undertiden kunne blive udsat for trusler, hvis personalet afgav belastende rapporter og udtalelser om trussels- og voldsepisoder m.v., som stærke indsatte havde været involveret i.

I tilknytning hertil forudsatte Straffelovrådet, at der udvises særlig opmærksomhed ved vurderingen af troværdigheden af de oplysninger, der indgår i de omhandlede sagstyper, således at det sikres, at afgørelser om bl.a. overførsel ikke træffes på et urigtigt grundlag, hvilket betyder, at rigtigheden af de oplysninger, der f.eks. gives af medindsatte om trussels- eller voldsepisoder, efter omstændighederne skal søges bekræftet ved fængselspersonalets egne observationer m.v.

Som anført under punkt 3.3.1. i de almindelige bemærkninger til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forvaltningsloven (Fangeflugt og begrænsning i indsattes adgang til aktindsigt m.v.)(L 140) er det Justitsministeriets opfattelse, at retten til aktindsigt og begrundelse er væsentlige forvaltningsretlige partsrettigheder, der skal være med til at sikre, at den person, som en forvaltningsmyndigheds afgørelse er rettet til, kan varetage sine interesser. En indskrænkning i disse rettigheders anvendelsesområde bør derfor kun komme på tale, når der foreligger særlige grunde.

De nugældende regler om begrundelsespligt m.v. er med til at modvirke, at f.eks. medindsatte af frygt for repressalier viger tilbage fra at afgive belastende oplysninger, der vil kunne indgå i grundlaget for en sag om f.eks. overførsel.

De tungtvejende hensyn (kriminalforsorgens mulighed for at opretholde orden og sikkerhed i fængslerne, beskytte indsatte og personale mod overgreb fra andre indsatte og sikre, at kriminalforsorgen modtager oplysninger fra andre indsatte), der begrundet de gældende regler i forvaltningsloven om begrænsning i adgangen til aktindsigt og begrundelse, overstiger efter Justitsministeriets opfattelse de modstående hensyn til den indsatte, til hvem afgørelsen er rettet. Det bemærkes i øvrigt, at den indsatte har mulighed for at klage over fængslets afgørelse